

We want to hear from you. Please send your comments about this book to us in care of zreview@zondervan.com. Thank you.

A Reader's Greek New Testament: Revised Edition
Copyright © 2003, 2007 by Richard J. Goodrick and Albert L. Lukaszewski

Requests for information should be addressed to:

Zondervan, Grand Rapids, Michigan 49530

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Bible, N.T. Greek. Goodrick – Lukaszewski. 2007.

A reader's Greek New Testament / Richard J. Goodrich and Albert L. Lukaszewski. — Rev. ed.
p. cm.

Includes bibliographical references.

ISBN-13: 978-0-310-27378-3 (alk. paper)

ISBN-10: 0-310-27378-1 (alk. paper)

I. Goodrich, Richard J., 1962– II. Lukaszewski, Albert L., 1970– III. Title.

BS1965 2007

225.48 – dc22

2006039465

The Greek text used in this edition of the Greek New Testament was originally developed for the Portland Index Project by Edward W. Goodrick and John R. Kohlenberger III, and subsequently reviewed and modified by Gordon D. Fee.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means—electronic, mechanical, photocopy, recording, or any other—except for brief quotations in printed reviews, without the prior permission of the publisher.

Interior design by Albert L. Lukaszewski

Printed in the China

Table of Contents

Introduction	7
Κατὰ Μαθθαῖον	19
Κατὰ Μᾶρκον	87
Κατὰ Λουκᾶν	129
Κατὰ Ἰωάννην	203
Πράξεις Ἀποστόλων	248
Πρὸς Τρωμαίους	324
Πρὸς Κορινθίους Α	354
Πρὸς Κορινθίους Β	382
Πρὸς Γαλάτας	402
Πρὸς Ἐφεσίους	412
Πρὸς Φιλιππησίους	422
Πρὸς Κολοσσαῖς	430
Πρὸς Θεσσαλονικεῖς Α	437
Πρὸς Θεσσαλονικεῖς Β	443
Πρὸς Τιμόθεον Α	447
Πρὸς Τιμόθεον Β	456
Πρὸς Τίτον	463
Πρὸς Φιλήμονα	468
Πρὸς Ἐβραίους	470
Ἰακώβου	496
Πέτρου Α	504
Πέτρου Β	513
Ἰωάννου Α	519
Ἰωάννου Β	525
Ἰωάννου Γ	526
Ἰούδα	528
Ἀποκάλυψις Ἰωάννου	531
Lexicon	569
Maps	575

KATA MAΘΘAIION

1

Βίβλοις¹ γενέσεως² Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ Δαυὶδ υἱοῦ Ἀβραάμ.

2Ἀβραὰμ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ,³ Ἰσαάκ³ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ,⁴ Ἰακώβ⁴ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, 3Τούδας δὲ ἐγέννησεν τὸν Φάρες⁵ καὶ τὸν Ζάρα⁶ ἐκ τῆς Θαμάρ,⁷ Φάρες⁸ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐσρώμ,⁹ Ἐσρώμ⁹ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀράμ,¹⁰ 4Ἀράμ¹⁰ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμιναδάβ,¹¹ Ἀμιναδάβ¹¹ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ναασσών,¹² Ναασσών¹² δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαλμών,¹³ 5Σαλμὼν¹³ δὲ ἐγέννησεν τὸν Βόες¹⁴ ἐκ τῆς Ραχάρ,¹⁵ Βόες¹⁶ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωβὴδ¹⁷ ἐκ τῆς Πούθ,¹⁸ Ἰωβὴδ¹⁹ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ιεσσαί,²⁰ 6Ιεσσαί²⁰ δὲ ἐγέννησεν τὸν Δαυὶδ τὸν βασιλέα.

Δαυὶδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σολομῶνα²¹ ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου,²² 7Σολομῶν²³ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ροβοάμ,²⁴ Ροβοάμ²⁴ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιά,²⁵ Ἀβιά²⁵ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ασάφ,²⁶ 8Ασάφ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσαφάτ,²⁷ Ἰωσαφάτ²⁷ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωράμ,²⁸ Ἰωράμ²⁸ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ὁζίαν,²⁹ 9Οζίας²⁹ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωαθάμ,³⁰ Ἰωαθάμ³⁰ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχάζ,³¹ Ἀχάζ³¹ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐζεκίαν,³² 10Ἐζεκίας³² δὲ ἐγέννησεν τὸν Μανασσῆ,³³ Μανασσῆς³³ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμών,³⁴ Ἀμών³⁴ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσίαν,³⁵ 11Ιωσίας³⁵ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεχονίαν³⁶ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς μετοικεσίας³⁷ Βαβυλώνος.³⁸

12Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν³⁹ Βαβυλώνος⁴⁰ Ἰεχονίας⁴¹ ἐγέννησεν τὸν

¹βίβλος, οὐ, ἥ, book, sacred book, record. ²γένεσις, εως, ἥ, beginning, origin, descent, birth, existence TNIV: genealogy. ³Ισαάκ, ὁ, Isaac. ⁴Ιακώβ, ὁ, Jacob. ⁵Φάρες, ὁ, Perez. ⁶Ζάρα, ὁ, Zerah. ⁷Θαμάρ, ἥ, Tamar. ⁸Φάρες, ὁ, Perez. ⁹Ἐσρώμ, ὁ, Hezron. ¹⁰Ἀράμ, ὁ, Aram. ¹¹Ἀμιναδάβ, ὁ, Amminadab. ¹²Ναασσών, ὁ, Nahshon. ¹³Σαλμών, ὁ, Salmon. ¹⁴Βόες, ὁ, Boaz. ¹⁵Ραχάρ, ἥ, Rahab. ¹⁶Βόες, ὁ, Boaz. ¹⁷Ἰωβὴδ, ὁ, Obed. ¹⁸Πούθ, ἥ, Ruth. ¹⁹Ἰωβὴδ, ὁ, Obed. ²⁰Ιεσσαί, ὁ, Jesse. ²¹Σολομῶν, ὄνος, ὁ, Solomon. ²²Οὐρίας, οὐ, ὁ, Uriah. ²³Σολομῶν, ὄνος, ὁ, Solomon. ²⁴Ροβοάμ, ὁ, Rehoboam. ²⁵Ἀβιά, ὁ, Abijah. ²⁶Ασάφ, ὁ, Asaph. ²⁷Ιωσαφάτ, ὁ, Jehoshaphat. ²⁸Ἰωράμ, ὁ, Joram. ²⁹Οζίας, οὐ, ὁ, Uzziah. ³⁰Ιωαθάμ, ὁ, Jotham. ³¹Ἀχάζ, ὁ, Ahaz. ³²Ἐζεκίας, οὐ, ὁ, Hezekiah. ³³Μανασσῆς, ἥ, ὁ, Manasseh. ³⁴Ἀμώς, ὁ, Amos. ³⁵Ιωσίας, οὐ, ὁ, Josiah. ³⁶Ιεχονίας, οὐ, ὁ, Jechoniah. ³⁷μετοικεσία, ας, ἥ, deportation. ³⁸Βαβυλών, ὄνος, ἥ, Babylon. ³⁹μετοικεσία, ας, ἥ, deportation. ⁴⁰Βαβυλών, ὄνος, ἥ, Babylon. ⁴¹Ιεχονίας, οὐ, ὁ, Jechoniah.

Σαλαθιήλ,⁴² Σαλαθιήλ⁴² δὲ ἐγέννησεν τὸν Ζοροβαβέλ,⁴³ **13**Ζοροβαβέλ⁴³ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιούδ,⁴⁴ Ἀβιούδ⁴⁴ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιακίμ,⁴⁵ Ἐλιακίμ⁴⁵ δὲ ἐγέννησεν τὸν Αζώρ,⁴⁶ **14**Αζώρ⁴⁶ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαδώκ,⁴⁷ Σαδώκ⁴⁷ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχίμ,⁴⁸ Αχίμ⁴⁸ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιούδ,⁴⁹ **15**Ἐλιούδ⁴⁹ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλεάζαρ,⁵⁰ Ἐλεάζαρ⁵⁰ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ματθάν,⁵¹ Ματθάν⁵¹ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ιακώβ,⁵² **16**Ιακώβ⁵² δὲ ἐγέννησεν τὸν Ιωσήφ τὸν ἄνδρα Μαρίας,⁵³ ἐξ ἡς ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστός.

17Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἔως Δαυὶδ γενεαὶ δεκατέσσαρες,⁵⁴ καὶ ἀπὸ Δαυὶδ ἔως τῆς μετοικεσίας⁵⁵ Βαβυλῶνος⁵⁶ γενεαὶ δεκατέσσαρες,⁵⁷ καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας⁵⁸ Βαβυλῶνος⁵⁹ ἔως τοῦ Χριστοῦ γενεαὶ δεκατέσσαρες.⁶⁰

18Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γένεσις⁶¹ οὕτως ἦν. μνηστευθείσης⁶² τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας⁶³ τῷ Ιωσήφ, πρὶν⁶⁴ ἡ συνελθεῖν⁶⁵ αὐτοὺς εὑρέθη ἐν γαστρὶ⁶⁶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἀγίου. **19**Ιωσήφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὃν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν δειγματίσαι,⁶⁷ ἐβούληθε λάθρῳ⁶⁸ ἀπολῦσαι αὐτήν. **20**ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος⁶⁹ ἵδιον ἄγγελος κυρίου κατ’ ὄναρ⁷⁰ ἐφάνη αὐτῷ λέγων, Ιωσήφ υἱὸς Δαυὶδ, μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαριάμ⁷¹ τὴν γυναικά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματός ἐστιν ἀγίου. **21**τέξεται⁷² δὲ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν: αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν. **22**Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ὅρθεν ὑπὸ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος, **23**Ιδοὺ ἡ παρθένος⁷³ ἐν γαστρὶ⁷⁴ ἔξει καὶ τέξεται⁷⁵ υἱόν, καὶ καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουὴλ,⁷⁶ ὃ ἐστιν μεθερμηνεύμενον⁷⁷ Μεθ' ἡμῶν ὁ θεός. **24**ἐγερθεὶς δὲ ὁ Ιωσήφ ἀπὸ τοῦ ὑπνου⁷⁸ ἐποίησεν ὡς προσέταξεν⁷⁹ αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου καὶ παρέλαβεν τὴν γυναικαν αὐτοῦ, **25**καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν ἔως οὗ ἔτεκεν⁸⁰ υἱόν· καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

2 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλέεμ¹ τῆς Ιουδαίας ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἵδιον μάγοι² ἀπὸ ἀνατολῶν³ παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα **2**λέγοντες, Ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς⁴ βασιλεὺς τῶν Ιουδαίων; εἴδομεν

⁴²Σαλαθιήλ, ὁ, Shealtiel, Salathiel. ⁴³Ζοροβαβέλ, ὁ, Zerubbabel. ⁴⁴Ἀβιούδ, ὁ, Abiud. ⁴⁵Ἐλιακίμ, ὁ, Eliakim. ⁴⁶Αζώρ, ὁ, Azor. ⁴⁷Σαδώκ, ὁ, Zadok. ⁴⁸Αχίμ, ὁ, Achim. ⁴⁹Ἐλιούδ, ὁ, Eliud. ⁵⁰Ἐλεάζαρ, ὁ, Eleazar. ⁵¹Ματθάν, ὁ, Matthan. ⁵²Ιακώβ, ὁ, Jacob. ⁵³Μαρία, αἱ, ἡ, Mary. ⁵⁴δεκατέσσαρες, fourteen. ⁵⁵μετοικεσία, αἱ, ἡ, deportation. ⁵⁶Βαβυλών, ὕνοις, ἡ, Babylon. ⁵⁷δεκατέσσαρες, fourteen. ⁵⁸μετοικεσία, αἱ, ἡ, deportation. ⁵⁹Βαβυλών, ὕνοις, ἡ, Babylon. ⁶⁰δεκατέσσαρες, fourteen. ⁶¹γένεσις, εως, ἡ, beginning, origin, descent, birth, existence. ⁶²μνηστεύω, I betroth PASS. become engaged. ⁶³Μαρία, αἱ, ἡ, Mary. ⁶⁴πρὶν, before. ⁶⁵συνέρχομαι, I come together, come with, go with. ⁶⁶γαστήρ, τρός, ἡ, belly, womb FIG. glutton. ⁶⁷δειγματίζω, I expose, make an example of, disgrace. ⁶⁸λάθρῳ, secretly. ⁶⁹ἐνθυμέομαι, I consider, think. ⁷⁰ὄναρ, τό, dream. ⁷¹Μαριάμ, ἡ, Mary. ⁷²τίκτω, I bear, give birth, bring forth. ⁷³παρθένος, οὐ, ἡ, ὁ, virgin, maiden, unmarried youth, chaste person. ⁷⁴γαστήρ, τρός, ἡ, belly, womb FIG. glutton. ⁷⁵τίκτω, I bear, give birth, bring forth. ⁷⁶Ἐμμανουὴλ, ὁ, Emmanuel. ⁷⁷μεθερμηνεύω, I translate. ⁷⁸ὕπνος, οὐ, ὁ, sleep. ⁷⁹προστάσσω, I command, order, prescribe. ⁸⁰τίκτω, I bear, give birth, bring forth.

¹Βηθλέεμ, ἡ, Bethlehem. ²μάγος, οὐ, ὁ, wise man, Magus, magician. ³ἀνατολή, ἡς, ἡ, rising, east. ⁴τίκτω, I bear, give birth, bring forth.

γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα⁵ ἐν τῇ ἀνατολῇ⁶ καὶ ἥλιθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ.
3ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης ἐταράχθη⁷ καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ,
4καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ ἐπυνθάνετο⁸
παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται. 5οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ, Ἐν Βηθλέεμ⁹ τῆς
Ἰουδαίας· οὗτος γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου·

6Καὶ σὺ Βηθλέεμ,⁹ γῆ Ιούδα,
οὐδαμῶς¹⁰ ἐλαχίστη¹¹ εἰ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν¹² Ιούδᾳ·
ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος,¹³
ὅστις ποιμανεῖ¹⁴ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραὴλ.

7Τότε Ἡρώδης λάθρῳ¹⁵ καλέσας τοὺς μάγους¹⁶ ἡκρίβωσεν¹⁷ παρ' αὐτῶν
τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέροις,¹⁸ 8καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλέεμ¹⁹
εἶπεν, Πορευθέντες ἐξετάσατε²⁰ ἀκριβῶς²¹ περὶ τοῦ παιδίου· ἐπάλλ²² δὲ εὑρητε,
ἀπαγγείλατε μοι, ὅπως κατὰ ἐλθῶν προσκυνήσω αὐτῷ. 9οἱ δὲ ἀκούσαντες
τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν καὶ ἴδιον ὁ ἀστήρ,²³ ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ,²⁴
προῆγεν²⁵ αὐτούς, ἔως ἐλθῶν ἐστάθη ἐπάνω²⁶ οὗ²⁷ ἦν τὸ παιδίον. 10ἰδόντες
δὲ τὸν ἀστέρα²⁸ ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα.²⁹ 11καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν
οἰκίαν εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας³⁰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες
προσεκύνησαν αὐτῷ καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς³¹ αὐτῶν προσήνεγκαν
αὐτῷ δῶρα,³² χρυσὸν³³ καὶ λίβανον³⁴ καὶ σμύρναν.³⁵ 12καὶ χρηματισθέντες³⁶
κατ' ὄναρ³⁷ μὴ ἀνακάψῃ³⁸ πρὸς Ἡρώδην, διὶς ἀλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν³⁹ εἰς
τὴν χώραν⁴⁰ αὐτῶν.

13Ἀναχωρησάντων⁴¹ δὲ αὐτῶν ἴδιον ἄγγελος κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ⁴²
τῷ Ιωσήφ λέγων, Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ
φεῦγε⁴³ εἰς Αἴγυπτον⁴⁴ καὶ ἵσθι ἐκεῖ ἔως ἂν εἶπω σοι· μέλλει γὰρ Ἡρώδης
ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. 14ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον
καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἀνεχώρησεν⁴⁵ εἰς Αἴγυπτον,⁴⁶ 15καὶ ἦν
ἐκεῖ ἔως τῆς τελευτῆς⁴⁷ Ἡρώδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ὅρθεν ὑπὸ κυρίου διὰ τοῦ
προφήτου λέγοντος, Ἐξ Αἰγύπτου⁴⁸ ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.

⁵ἀστήρ, ἔρος, ὁ, star. ⁶ἀνατολή, ἡς, ἡ, rising, east. ⁷ταράσσω, I stir up, disturb, unsettle, trouble, frighten. ⁸πυνθάνομαι, I inquire, ask, learn. ⁹Βηθλέεμ, ἡ, Bethlehem. ¹⁰οὐδαμῶς, by no means. ¹¹ἐλάχιστος, ἵστη, ον, smallest, least, very small, insignificant, very few. ¹²ἡγεμών, ὄνος, ὁ, prince, governor, ruler. ¹³ἡγέομαι, I lead, guide, rule, think, consider. ¹⁴ποιμάνω, I tend (sheep) FIG: guide, protect, nurture HERE: shepherd. ¹⁵λάθρῳ, secretly. ¹⁶μάγος, ου, ὁ, wise man, Magus, magician. ¹⁷ἀκριβώς, I ascertain, inquire with exactness. ¹⁸ἀστήρ, ἔρος, ὁ, star. ¹⁹Βηθλέεμ, ἡ, Bethlehem. ²⁰ἐξετάζω, I examine, inquire. ²¹ἀκριβῶς, accurately, carefully, well. ²²ἐπάν, when, as soon as. ²³ἀστήρ, ἔρος, ὁ, star. ²⁴ἀνατολή, ἡς, ἡ, rising, east. ²⁵προάγω, I lead forward, lead out, go before, come before. ²⁶ἐπάνω, above, over, more than IMP. PREP: over, above on. ²⁷οὗ, where, to which. ²⁸ἀστήρ, ἔρος, ὁ, star. ²⁹σφόδρα, extremely, greatly, very (much). ³⁰Μαρία, ας, ἡ, Mary. ³¹θησαυρός, οῦ, ὁ, treasure box, storehouse, treasure. ³²δῶρον, ου, τό, gift, present, offering. ³³χρυσός, οῦ, ὁ, gold. ³⁴λίβανος, ου, ὁ, frankincense. ³⁵σμύρνα, ης, ἡ, myrrh. ³⁶χρηματίζω, I reveal (a divine message), warn, am named. ³⁷ὄναρ, τό, dream. ³⁸ἀνακάμπτω, I return, turn back again. ³⁹ἀναχωρέω, I go away, return, withdraw, retire. ⁴⁰χώρα, ας, ἡ, country, land, region, inhabitants, countryside, field. ⁴¹ἀναχωρέω, I go away, return, withdraw, retire. ⁴²ὄναρ, τό, dream. ⁴³φεύγω, I flee, escape, avoid, disappear. ⁴⁴Αἴγυπτος, ου, ἡ, Egypt. ⁴⁵ἀναχωρέω, I go away, return, withdraw, retire. ⁴⁶Αἴγυπτος, ου, ἡ, Egypt. ⁴⁷τελευτή, ἡς, ἡ, end, death. ⁴⁸Αἴγυπτος, ου, ἡ, Egypt.

16Τότε Ἡρώδης ἴδων ὅτι ἐνεπαίχθη⁴⁹ ὑπὸ τῶν μάγων⁵⁰ ἐθυμώθη⁵¹ λίαν,⁵² καὶ ἀποστείλας ἀνεῦλεν⁵³ πάντας τοὺς παιδαῖς⁵⁴ τοὺς ἐν Βηθλέεμ⁵⁵ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις⁵⁶ αὐτῆς ἀπὸ διετοῦς⁵⁷ καὶ κατωτέρω,⁵⁸ κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἡκρίβωσεν⁵⁹ παρὰ τῶν μάγων.⁶⁰ **17**τότε ἐπληρώθη τὸ ῥῆθεν διὰ Ἱερεμίου⁶¹ τοῦ προφήτου λέγοντος,

18Φωνὴ ἐν Ῥαμᾷ⁶² ἡκούσθη,
κλαυθμὸς⁶³ καὶ ὁδυρμὸς⁶⁴ πολύς·
Ῥαχὴλ⁶⁵ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς,
καὶ οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι,
ὅτι οὐκ εἰσίν.

19Τελευτήσαντος⁶⁶ δὲ τοῦ Ἡρώδου ἴδού ἄγγελος κυρίου φαίνεται κατ' ὄνταρ⁶⁷ τῷ Ἰωσὴφ ἐν Αἴγυπτῳ⁶⁸ **20**λέγων, Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραὴλ· τεθνήκασιν⁶⁹ γάρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. **21**ό δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ εἰσῆλθεν εἰς γῆν Ἰσραὴλ. **22**ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος⁷⁰ βασιλεύει⁷¹ τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ⁷² τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρώδου ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς⁷³ δὲ κατ' ὄνταρ⁷⁴ ἀνεχώρησεν⁷⁵ εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, **23**καὶ ἐλθὼν κατώκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ⁷⁶ ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥῆθεν διὰ τῶν προφητῶν ὅτι Ναζωραῖος⁷⁷ κληθήσεται.

3 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς¹ κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας **2**[καὶ] λέγων, Μετανοεῖτε· ἥγγικεν γάρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. **3**οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς διὰ Ἡσαίου² τοῦ προφήτου λέγοντος,

Φωνὴ βιδῶντος³ ἐν τῇ ἐρήμῳ·
Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου,
εὐθείας⁴ ποιεῖτε τὰς τρίβους⁵ αὐτοῦ.

⁴⁹ἐμπαιζω, *I ridicule, make fun of, mock, deceive, trick.*   ⁵⁰μάγος, οὐ, ὁ, *wise man, Magus, magician.*
⁵¹θυμόω, *I make angry PASS: become angry.*   ⁵²λίαν, *very much, exceedingly, very, quite.*   ⁵³ἀναφέω, *I take away, do away with, destroy, kill MID: take up.*   ⁵⁴παις, παιδός, ὁ, *boy, girl, son, child, servant, slave.*   ⁵⁵Βηθλέεμ, ἡ, *Bethlehem.*   ⁵⁶ὅριον, οὐ, τό, *boundary PLUR: region, district.*   ⁵⁷διετής, ἐς, *two years old.*   ⁵⁸κατωτέρω, *lower, below, under.*   ⁵⁹ἀκριβώ, *I ascertain, inquire with exactness.*   ⁶⁰μάγος, οὐ, ὁ, *wise man, Magus, magician.*   ⁶¹Ιερεμίας, οὐ, ὁ, *Jeremiah.*   ⁶²Ῥαμά, ἡ, *Rama.*   ⁶³κλαυθμός, οὖ, ὁ, *weeping, crying.*   ⁶⁴ὁδυρμός, οὖ, ὁ, *lamentation, mourning.*   ⁶⁵Ῥαχὴλ, ἡ, *Rachel.*   ⁶⁶τελευτάω, *I come to an end, die.*   ⁶⁷ὄνταρ, τό, *dream.*   ⁶⁸Αἴγυπτος, οὐ, ἡ, *Egypt.*   ⁶⁹θυνήσκω, *I die, am dead.*
⁷⁰Ἀρχέλαος, οὐ, ὁ, *Archelaus.*   ⁷¹βασιλεύω, *I am king, rule, reign, become king.*   ⁷²ἀντί, *instead of, for, on behalf of.*   ⁷³χρηματίζω, *I reveal (a divine message), warn, am named.*   ⁷⁴ὄνταρ, τό, *dream.*
⁷⁵ἀναχωρέω, *I go away, return, withdraw, retire.*   ⁷⁶Ναζαρέτ, ἡ, *Nazareth.*   ⁷⁷Ναζωραῖος, οὐ, ὁ, *Nazarene, a Nazarene.*

¹βαπτιστής, οὐ, ὁ, *Baptist, Baptizer.*   ²Ἡσαίας, οὐ, ὁ, *Isaiah.*   ³βοάω, *I call, shout, cry out.*   ⁴εὐθύς, εῖα, Ὅ, *GEN: straight, right, upright.*   ⁵τρίβος, οὐ, ἡ, *path.*

4 Αύτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχεν τὸ ἔνδυμα⁶ αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν⁷ καμῆλου⁸ καὶ ζώνην⁹ δερματίνην¹⁰ περὶ τὴν ὁσφὺν¹¹ αὐτοῦ, ἡ δὲ τροφὴ¹² ἦν αὐτοῦ ἀκρίδες¹³ καὶ μέλι¹⁴ ἄγριον.¹⁵ 5 τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος¹⁶ τοῦ Ἰορδάνου,¹⁷ 6 καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ¹⁷ ποταμῷ¹⁸ ὑπ’ αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι¹⁹ τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν.

7 Ιδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων²⁰ ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα²¹ αὐτοῦ εἴπεν αὐτοῖς, Γεννήματα²² ἐχίδνῶν,²³ τίς ὑπέδειξεν²⁴ ὑμῖν φυγεῖν²⁵ ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; 8 ποιήσατε οὖν καρπὸν ἀξιον τῆς μετανοίας²⁶ 9 καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ. λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. 10 ἦδη δὲ ἡ ἀξίνη²⁷ πρὸς τὴν ρίζαν²⁸ τῶν δένδρων²⁹ κεῖται³⁰ πᾶν οὖν δένδρον³¹ μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται³² καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. 11 ἔγω μὲν ὑμᾶς βαπτίζω ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν,³³ ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἵσχυρότερός³⁴ μού ἐστιν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἴκανὸς τὰ ὑποδήματα³⁵ βαστάσαι³⁶ αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἀγίῳ καὶ πυρί. 12 οὕτω τὸ πτύον³⁷ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ διακαθαριεῖ³⁸ τὴν ἄλωνα³⁹ αὐτοῦ καὶ συνάξει τὸν σῖτον⁴⁰ αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην,⁴¹ τὸ δὲ ἄχυρον⁴² κατακαύσει⁴³ πυρὶ ἀσβέστῳ.⁴⁴

13 Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην⁴⁵ πρὸς τὸν Ἰωάννην τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ’ αὐτοῦ. 14 ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν⁴⁶ αὐτὸν λέγων, Ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχη πρὸς με; 15 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἴπεν πρὸς αὐτόν, Ἄφες ἀρτι, οὔτως γὰρ πρέπον⁴⁷ ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε ἀφίησιν αὐτόν. 16 βαπτισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εὐθὺς ἀνέβη ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδού ἡνεῷχθησαν οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδεν πνεῦμα θεοῦ⁴⁸ καταβαῖνον ὥσει⁴⁹ περιστεράν⁵⁰ [καὶ] ἐρχόμενον ἐπ’ αὐτόν. 17 καὶ ἰδού φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὑδόκησα.⁵⁰

⁶ἔνδυμα, ατος, τό, garment, clothing. ⁷θρῖξ, τριχός, ἡ, hair. ⁸κάμηλος, ου, ὁ, ἡ, camel. ⁹ζώνη, ης, ἡ, belt, girdle. ¹⁰δερμάτινος, η, ον, (made of) leather. ¹¹ὁσφῦς, ονος, ἡ, waist, loins, genitals. ¹²τροφή, ἡς, ἡ, nourishment, food. ¹³ἀκρίς, ἰδος, ἡ, grasshopper, locust. ¹⁴μέλι, ιτος, τό, honey. ¹⁵ἄγριος, α, ον, found in the open field, wild, stormy. ¹⁶περίχωρος, ον, neighboring subst: neighborhood, surrounding region. ¹⁷Ιορδάνης, ου, ὁ, Jordan. ¹⁸ποταμός, ου, ὁ, river, stream. ¹⁹ἐξομολογέω, I promise, consent mid: confess, admit, praise. ²⁰Σαδδουκαῖος, ου, ὁ, Sadducee. ²¹βάπτισμα, ατος, τό, baptism. ²²γέννημα, ατος, τό, child, offspring. ²³ἐχίδνα, ης, ἡ, viper, snake. ²⁴ὑποδέκνυμι, I show, give direction, prove, warn. ²⁵φεύγω, I flee, escape, avoid, disappear. ²⁶μετάνοια, ας, ἡ, repentance, change of mind, remorse, conversion. ²⁷ἀξίνη, ης, ἡ, ax. ²⁸ῥίζα, ης, ἡ, root, source, shoot, descendant. ²⁹δένδρον, ου, τό, tree. ³⁰κεῖμαι, I lie, recline, stand, am laid, am appointed, exist, am. ³¹δένδρον, ου, τό, tree. ³²ἐκκόπτω, I cut off (or down), remove fig: exterminate. ³³μετάνοια, ας, ἡ, repentance, change of mind, remorse, conversion. ³⁴ἰσχυρός, ἡ, ὄν, strong, mighty, powerful, loud, severe, weighty. ³⁵ὑπόδημα, ατος, τό, sandal, footwear. ³⁶βαστάζω, I take up, carry, bear, endure, remove, steal. ³⁷πτύον, ου, τό, winnowing shovel. ³⁸διακαθαρίζω, I clean out. ³⁹ἄλων, ωνος, ἡ, threshing floor fig: threshed grain. ⁴⁰σῖτος, ου, ὁ, wheat, grain. ⁴¹ἀποθήκη, ης, ἡ, granary, storehouse, barn. ⁴²ἄχυρον, ου, τό, chaff. ⁴³κατακαλώ, I burn down, burn up, consume. ⁴⁴ἄσβεστος, ον, inextinguishable, unquenchable. ⁴⁵Ιορδάνης, ου, ὁ, Jordan. ⁴⁶διακωλύω, I prevent TNIV: deter. ⁴⁷πρέπω, I am fitting IMPERS: it is fitting, it is proper. ⁴⁸ώσει, as, like, about. ⁴⁹περιστερά, ἡ, η, pigeon, dove. ⁵⁰εύδοκέω, I am well pleased, consent, resolve, like, approve.